

STUDENTŲ ĮTRAUKIMO Į MOKSLINĘ VEIKLĄ SKATININAMOJO KONKURSO TEMA

Temos pavadinimas: Europos Komisijos nulinių emisijų technologijų tiekimo grandinių diversifikavimo įgyvendinimo analizė

Tikslas: Išanalizuoti ir pateikti rekomendacijas, kaip skatinti nulinių emisijų produktų pirkimą Lietuvoje, siekiant sumažinti priklausomybę nuo Azijos gamintojų.

Problematika

2024 metais Europos Komisija patvirtino **Nulinių emisijų technologijų reglamentą (Net-Zero Industry Act)**. Šio reglamento tikslas – mažinti Europos Sąjungos (ES) priklausomybę nuo tiekimo grandinių, kuriose dominuoja viena šalis. Pavyzdžiui, šiuo metu daugiau nei 50 % energijos kaupiklių gaminama Kinijoje, iš kurios ES daugiausia ir importuoja šiuos produktus. Reglamento siekis – iki 2030 metų išvystyti nulinių emisijų technologijų gamybos apimtis taip, kad ES pati galėtų pagaminti bent 40 % reikalingų nulinių emisijų technologijų. Be to, reglamentas numato, kad valstybės narės turi užtikrinti, jog **mažiausiai 30 % viešųjų pirkimų** (aukcionai) būtų vykdoma taikant **atsparumo (resilience) kriterijų**. Šis kriterijus reiškia, kad produktas ar jo pagrindiniai komponentai negali būti pagaminti Kinijoje. Tačiau problema ta, kad reglamentas **neapibrėžia, kaip šį tikslą pasiekti**. Kiekviena ES valstybė turi laisvę nusistatyti savo priemones – pavyzdžiui, taikyti aplinkosauginius ar atsparumo kriterijus viešuosiuose pirkimuose, kai produktų įsigijimas finansuojamas valstybės subsidijomis ir pan. Dėl šio neapibrėžtumo tiek Lietuva, tiek kitos ES šalys šiuo metu neturi aiškaus supratimo, **kokie būdai būtų veiksmingiausi siekiant įgyvendinti reglamento tikslus**.

Tyrimo tikslas

Išanalizuoti esamas Europos Sąjungos praktikas, kaip skatinama diversifikuoti nulinių emisijų technologijų tiekimo grandines, ir pateikti rekomendacijas, kaip šias praktikas galima pritaikyti Lietuvoje.

Uždaviniai

1. Atlikti literatūros apžvalgą apie esamas schemas ir iniciatyvas, kurios skatina įsigyti produktus, **nepagamintus Kinijoje**.
2. Atlikti pusiau struktūruotus interviu su asociacijomis, gamintojais bei valstybės institucijų atstovais.
3. Naudoti **teksto kodavimo metodą** interviu duomenų analizei ir pasiūlymų prioritetizavimui pagal kodų dažnumą (pvz., naudojant **MAXQDA** programą).
4. Pateikti rekomendacijas Lietuvai, kaip galėtų būti suformuluoti kriterijai, skatinantys **nulinių emisijų technologijų tiekimo grandinių diversifikavimą**.

Tyrimo rezultatų panaudojimas

Tyrimo išvados bus pateiktos **Europos saulės modulių gamintojų asociacijai, Energetikos ministerijai** ir kitoms suinteresuotoms šalims. Taip pat surinkta medžiaga bus panaudota rengiant **mokslinį straipsnį**.

Temą siūlantis mokslininkas/dėstytojas: dr. Tadas Radavičius